

Warszawa, 14-03-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.501.41.2022.KZ

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów
Minister Cyfryzacji
wykonujący obowiązki
Ministra Finansów**

**Ministerstwo Finansów
e-PUAP**

Szanowny Panie Premierze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się z prośbami o interwencję obywatele zaniepokojeni wprowadzanymi zmianami w prawie podatkowym.

Dodatkowo także wskazać należy, że w miarę jak możliwe jest realne analizowanie

nowych przepisów podatkowych, pojawia się coraz więcej relewantnych publikacji prasowych dotyczących zwiększania uprawnień organów podatkowych¹.

W art. 20 ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105) zawarte zostały zmiany w ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U z 2021 r. poz. 422, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o KAS”. W pkt 8 przywołanej powyżej jednostki redakcyjnej ustawy zmieniającej zawarto nowe brzmienie wprowadzenia do wyliczenia w art. 48 ust. 1 ustawy o KAS. Zgodnie z nowym brzmieniem przywołanego powyżej przepisu, na sporządzone na piśmie żądanie Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, naczelnika urzędu celno-skarbowego lub naczelnika urzędu skarbowego wydane w związku z wszczętym postępowaniem przygotowawczym lub czynnościami wyjaśniającymi odpowiednio w sprawie o przestępstwa lub wykroczenia oraz przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe, bank jest obowiązany do sporządzania i przekazywania informacji dotyczących osoby fizycznej lub osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej lub danych pełnomocników wskazanego w żądaniu rachunku bankowego w przypadku, gdy postępowanie przygotowawcze lub czynności wyjaśniające są prowadzone w związku z czynami popełnionymi w zakresie działalności osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że **w powołanym przepisie w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2022 roku obowiązek banku do sporządzenia i przekazania informacji dotyczącej konkretnego rachunku bankowego dotyczy osoby podejrzanej, od dnia 1 lipca 2022 roku zaś osoby fizycznej, co znacząco poszerza zakres nie tylko kompetencji organu, ale przede wszystkim zakres ingerencji w sferę prywatności wszystkich obywateli.** Jakkolwiek bowiem przedmiotem ochrony prawa karnego skarbowego jest interes i porządek finansowy Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej², to jednak ochrona życia prywatnego osoby fizycznej do czasu prowadzenia postępowania w sprawie, a nie przeciwko tej osobie wydaje się być fundamentalna.

¹ K. Bartman, *Skarbowka będzie mogła prześwietlić konta bankowe. „Niebezpieczny wyłom w prawie”*, Money.pl, 18.01.2022 (<https://www.money.pl/gospodarka/skarbowka-bedzie-mogla-przeswietlic-konta-bankowe-niebezpieczny-wylom-w-prawie-6738380483214144a.html>, dostęp 24.02.2022); L. Kostrzewski, P. Miączyński, *Skarbowka będzie miała większy dostęp do kont bankowych Polaków niż prokuratura. „To złamanie tajemnicy bankowej!”*, Gazeta Wyborcza, 24.02.2022, (https://wyborcza.biz/biznes/7,177151,28145500,wladza-bedzie-mialo-postepdo-kont-bankowych-polakow-to-zlamanie.html?_ga=2.259120329.299793808.1645382424-743856836.1643720742&disableRedirects=true#S.main_topic_2-K.C-B.5-L.1.maly, dostęp 24.02.2022).

² F. Prusak, G. Skowronek, *Prawo karne skarbowe*, [w:] *Szczególne dziedziny prawa karnego. Prawo karne wojskowe, skarbowe i pozakodeksowe. System Prawa Karnego tom 11*, red. M. Bojarski, Warszawa 2018, s. 8.

Ponadto z dniem 1 lipca 2022 roku rozszerzony zostanie także katalog podmiotów, które będą mogły żądać ujawnienia przez bank takich informacji.

Obecnie z takim żądaniem może wystąpić Szef Krajowej Administracji Skarbowej oraz naczelnik urzędu celno-skarbowego, zaś od dnia 1 lipca 2022 roku uprawnienie takie otrzyma także naczelnik urzędu skarbowego. Dodatkowo żądania powyższych organów w zakresie ujawnienia danych o rachunku od dnia 1 lipca 2022 roku będą mogły dotyczyć także pełnomocników wskazanego rachunku. Należy podkreślić także, iż do dnia 30 czerwca 2022 r. żądania, o których mowa powyżej mogą być związane z postępowaniem przygotowawczym lub czynnościami wyjaśniającymi w związku z czynami popełnionymi w zakresie działalności osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, zaś od dnia 1 lipca 2022 roku także w zakresie postępowania przygotowawczego lub czynności wyjaśniających w związku z czynami popełnionymi w zakresie działalności osoby fizycznej.

Podkreślić należy, że w uzasadnieniu projektowanej regulacji, na etapie przekazania projektu do uzgodnień³ powyższe zmiany nie zostały omówione, nie wskazano dla nich *ratio legis*. Przywołania wymaga zatem § 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283 ze zm.), zgodnie z którym podjęcie decyzji o przygotowaniu projektu ustawy poprzedza się w szczególności:

- 1) wyznaczeniem i opisaniem stanu stosunków społecznych w dziedzinie wymagającej interwencji organów władzy publicznej oraz wskazaniem pożądanych kierunków ich zmiany;
- 2) analizą aktualnego stanu prawnego, z uwzględnieniem prawa Unii Europejskiej, umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, w tym umów z zakresu ochrony praw człowieka, oraz prawodawstwa organizacji i organów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem;
- 3) ustaleniem możliwości podjęcia środków interwencji organów władzy publicznej, alternatywnych w stosunku do uchwalenia ustawy;
- 4) określeniem przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych, organizacyjnych, prawnych i finansowych każdego z rozważanych rozwiązań;
- 5) zasięgnięciem opinii podmiotów objętych zakresem interwencji organów władzy publicznej.

³ Uzasadnienie projektu ustawy (wersja z dnia 26 lipca 2021 r. umieszczona na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji), część „Zmiany w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej”, str. 208 – 224 (<https://legislacja.gov.pl/docs//2/12349409/12805420/12805421/dokument514949.pdf>, dostęp 03.03.2022).

W przypadku zaś podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu ustawy, jeżeli projekt ten nie jest opracowywany na podstawie założeń, należy w szczególności:

- 1) ustalić skutki dotychczasowych uregulowań prawnych obowiązujących w danej dziedzinie;
- 2) określić cele, jakie zamierza się osiągnąć przez uchwalenie ustawy;
- 3) ustalić rozwiązania prawne alternatywne, które mogą skutecznie służyć osiągnięciu założonych celów;
- 4) sformułować prognozy podstawowych i ubocznych skutków zamierzonych rozwiązań prawnych alternatywnych, w tym wpływu tych rozwiązań na system prawa;
- 5) określić skutki finansowe poszczególnych rozwiązań prawnych alternatywnych oraz ustalić źródła ich pokrycia;
- 6) dokonać wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania prawnego.

Analiza zagadnienia, będącego przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich, wskazuje na to, że **określone w przywołanych powyżej zasadach techniki prawodawczej wymogi dla przygotowania ustawy nie zostały spełnione**. Ponadto wskazać należy, że Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie już podejmował działania, zarówno generalne, jak i te wynikające z indywidualnych skarg obywateli, w związku z wejściem w życie nowych przepisów podatkowych:

- 1) https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-03/Do_MF_02.03.2022.pdf;
- 2) https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-03/Do_MF_25.02.2022.pdf;
- 3) [https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-premier-zasilki-ulga-dla-klasy-sredniej-niemozliwa](https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-premier-zasilki-ulga-dla-klasy-sredniej-niemozliwa;);
- 4) <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-polski-lad-nizsze-emerytury-interwencja-mf>;
- 5) <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-02/RPO%20do%20MF%2022.02.2022.pdf>;
- 6) https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-02/WG_do_MF_skladka_zdrowotna_16.02.2022.pdf;
- 7) <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-premier-polski-lad-1proc-podatek-opp>;
- 8) <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-mf-polski-lad-podatki-samotni-rodzice>

- które w ocenie Rzecznika nie zostały przygotowane we właściwy sposób. **Także sposób odniesienia się do licznych uwag zgłaszanych na etapie konsultacji publicznych projektu ustawy wydaje się zdawkowy i nie odnoszący się do całości**

podnoszonej w opiniach problematyki⁴. Powyższe potwierdza również apel Rady Przedsiębiorczości, skupiającej największe organizacje przedsiębiorców w Polsce, przedłożony Radzie Ministrów i dotyczący potrzeby pilnego przygotowania i przedłożenia do Sejmu projektu zmian legislacyjnych, które zawieszają stosowanie przepisów podatkowych Polskiego Ładu do dnia 1 stycznia 2023 r. oraz przywrócą do tego czasu w obrocie prawnym stosowanie dotychczasowych regulacji prawa podatkowego⁵.

Mając zatem na uwadze przedstawione w niniejszym wystąpieniu zagadnienia, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o złożenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie, w szczególności przedstawienie wyczerpującego uzasadnienia dla wprowadzonej zmiany w ustawie o KAS.

Łączę wyrazy szacunku,

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/

⁴ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12349409/katalog/12805426#12805426> (dostęp 05.03.2022).

⁵ Apel Rady Przedsiębiorców z dnia 13 stycznia 2022 r. (<https://www.zbp.pl/getmedia/6a413346-d7f9-4b04-9bf5-95f79c7203c3/Apel-RP-odroczenie-Polskiego-Ladu>, dostęp 05.03.2022).